

Załącznik do Uchwały Nr XXVII/185/2016
Rady Miejskiej w Wolborzu
z dnia 29 grudnia 2016 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
DLA GMINY WOLBÓRZ NA 2017 ROK**

I. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 41 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 487), prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o uchwalane corocznie gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ustawa określa najważniejsze kategorie zadań, które w ramach gminnego programu powinny realizować samorządy oraz wskazuje źródło finansowania tych zadań, a PARPA corocznie na podstawie badań i analiz wydaje rekomendacje do tworzenia gminnych programów. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Wolbórz na rok 2017, zwany dalej Programem, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z używania alkoholu.

Na jego treść wpływ mają również inne akty prawne, wśród nich:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1828);
6. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1916);
7. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 2164 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579);
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492)

Cele ujęte w niniejszym Programie uwzględniają założenia i priorytety określone przez Radę Ministrów w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016- 2020. Pomimo faktu, iż ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zakłada realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy, w niniejszym Programie odstąpiono od ujmowania tych zadań, gdyż został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2017.

DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) większość pijących spożywa alkohol w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Warto podkreślić fakt, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.

Szkody powodowane przez alkoholizm, jak i ryzykowne oraz szkodliwe spożywanie alkoholu występują w wielu wymiarach:

- jednostkowym (oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących),
- społecznym (negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie, etc.),
- ekonomicznym (koszty: leczenia osób uzależnionych jak i współuzależnionych, systemu pomocy społecznej, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, przedwczesnej umieralności, spadek wydajności pracy, etc.).

Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych (lub nadużywających alkoholu). Poza wyniszczeniem zdrowotnym i psychicznym, które dotyka osoby uzależnione, ma również wymiar społeczny, obejmując swoim zasięgiem członków rodzin i osoby żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholika. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przemoc w rodzinie, przestępczość, wypadki drogowe, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony samorządu lokalnego.

Badania społeczne na temat problemów uzależnień, w tym dotyczących używania środków psychoaktywnych przez uczniów na poziomie ogólnopolskim i w Gminie Wolbórz (głównie dotyczące używania środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną) są to:

1. diagnoza używania alkoholu przez młodzież szkolną – raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015 roku. Raport dostępny na stronie internetowej www.parpa.pl;
2. badania ankietowe pn. „Młodzi i substancje psychoaktywne”, przeprowadzone w 2014 roku wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjum na terenie Gminy Wolbórz w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;
3. badania ankietowe w 2015 roku, w ramach projektu „AFS – Szkoła Wolna od Uzależnień”, innowacyjny projekt, którego głównym celem było zdiagnozowanie stopnia używania alkoholu, papierosów, narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych przez młodzież Publicznego Gimnazjum w Wolborzu.

Według badań ogólnopolskich napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. Skala rozpowszechnienia picia jest zdecydowanie wyższa niż używanie jakichkolwiek innych substancji. Alkohol jest też najczęściej pierwszą substancją psychoaktywną, po którą sięgają młodzi ludzie i może być furtką do innych zachowań ryzykownych. Osoby realizujące działania profilaktyczne powinny brać ten fakt pod uwagę, planując określone działania. Młodzież w zdecydowanej większości sięga po napoje alkoholowe przed pełnoletnością. Próby picia mają za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich i 95,8% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem wśród osób pijących należało blisko 71,7% uczniów młodszych i 92,7% uczniów starszych; (badania wskazują, że 35% nastolatków po raz pierwszy piło alkohol, mając 13 lat lub mniej).

Jest to zjawisko niepokojące nie tylko ze względu na szkody zdrowotne, ale również ze względu na przestrzeganie norm prawnych, które zabraniają sprzedaży i podawania alkoholu osobom niepełnoletnim. W 2015 roku płeć nie różnicowała w stopniu istotnym rozpowszechnienia picia alkoholu. Obecne wyniki potwierdzają obserwowany już w poprzednich latach trend zacierania się różnic między chłopcami i dziewczętami w spożywaniu napojów alkoholowych. W latach ubiegłych różnice między chłopcami i dziewczętami wynosiły od 6,3% w 2007 roku do 14,3% w 1999 roku, obecnie ta różnica to zaledwie 3,1%. Spożycie poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych jest nieco zróżnicowane ze względu na płeć, choć zarówno dziewczęta, jaki chłopcy w obydwu grupach wiekowych najczęściej sięgali po piwo; na drugim miejscu znalazła się wódka, a potem wino. Warto zwrócić uwagę, że jeszcze w roku 1995 dziewczęta równie chętnie sięgały po wino, jaki i piwo, jednak na przestrzeni lat nastąpiła wyraźna zmiana w kierunku preferencji piwa. Jeśli chodzi o wódkę to należy wskazać, że uczniowie i uczennice klas trzecich gimnazjum sięgają po wódkę na prawie taki samym poziomie, w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem w 2015 roku piło ją 33,6% chłopców i 32,7% dziewcząt. W grupie starszych dziewcząt na przestrzeni lat 2007-2015 zauważa się rosnące spożycie wódki; wskaźnik wzrósł o blisko 20% z 42,5% do 62,4%.

Podczas badań przeprowadzonych w 2015 roku w Publicznym Gimnazjum w Wolborzu w ciągu całego życia alkohol piło 66% uczniów. Nieznacznie częściej robili to chłopcy (67%), a rzadziej dziewczęta (66%). W badanej grupie 21% uczniów piło alkohol 1 lub 2 razy w życiu. Często (powyżej 10 razy w życiu) alkohol piło 17 % uczniów. W tej grupie nieznacznie przeważali chłopcy - 19%, wobec 16 % dziewcząt. W okresie ostatniego roku poprzedzającego badanie alkohol piło 52% uczniów, przy czym 22% piło alkohol 1 lub 2 razy. Natomiast 10 lub więcej razy alkohol piło 6% uczniów, w tym 8% chłopców i 5% dziewcząt. W ciągu ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie alkohol piło 41% badanych uczniów, przy czym 30% piło go jeden lub 2 razy. Powyżej 10 razy, co może świadczyć o uzależnieniu, alkohol piło 2% chłopców i 1% dziewcząt.

Uczniowie najczęściej w okresie miesiąca poprzedzającego badanie pili piwo (46%), a najrzadziej wino (17%). Alkohol spożywali oni w tym okresie najczęściej 1 lub 2 razy. Wielokrotnie (10 lub więcej razy) piwo piło 2% uczniów, a wódkę 2%. W ciągu ostatniego roku 14% uczniów upoiło się alkoholem 1 lub 2 razy, a 7% więcej razy. W ciągu ostatniego miesiąca 11% uczniów upiło się alkoholem 1 lub 2 razy (częściej dziewczęta niż chłopcy), a 1% więcej niż 2 razy (częściej chłopcy).

W całym życiu 1 lub 2 razy kleje lub aerozole zażywało 10% badanych uczniów, a więcej niż 2 razy robiło to 8% z nich. Częściej robiły to dziewczęta (12%) , a chłopcy 2%. Do zażywania innych środków odurzających w ciągu całego życia: 9% zażyło leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (głównie dziewczęta), 9% - dopalacze, 5% - alkohol razem z marihuaną, 3% - alkohol razem z tabletkami, 2% - sterydy anaboliczne, 2% - amfetamina. W badanej grupie w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem 4% zażyło leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (głównie dziewczęta), 4% dopalacze, 3% alkohol z marihuaną.

Najczęściej używanym w Polsce środkiem odurzającym, w opiniach uczniów, jest alkohol (głównie piwo - 41%), rzadziej zażywane są marihuana lub haszysz (11%), a najrzadziej pozostałe narkotyki i leki. Wyniki otrzymane w badanym gimnazjum wskazują na zdecydowanie niższy poziom zażywania substancji psychoaktywnych, niż ma to miejsce w całej Polsce. Dwukrotnie mniej gimnazjalistów zażywa marihuanę oraz leki. Niższy jest również odsetek zażywających narkotyki tzw. twarde, jak heroina i kokaina. W przypadku pozostałych substancji wyniki mieszczą się w granicy błędu równego 1%. Jeszcze większe różnice dotyczą zażywania substancji odurzających w przeciągu ostatniego roku. Badani gimnazjaliści znacznie rzadziej sięgali po jakikolwiek substancje tej grupy. Największa różnica dotyczyła leków (o 8% mniej, niż w badaniach ogólnopolskich).

Niższe od wyników ogólnopolskich jest również spożywanie alkoholu. W badanej grupie kiedykolwiek spożywało go 67% a w całej Polsce ok. 90% gimnazjalistów. Odsetki badanej młodzieży palącej papierosy są identyczne z odsetkami uczniów I klas gimnazjów w Polsce i o 50% niższe dla populacji wszystkich klas gimnazjów. Wyniki badania wskazują,

że w gimnazjum z powodzeniem podjęto już wcześniej prewencję i profilaktykę uzależnień młodzieży. Dotychczasowe działania należy kontynuować, uzupełniając je o następujące:

- zwiększenie roli rodziców w profilaktyce przeciw uzależnieniom poprzez przekazywanie im wiedzy dotyczącej substancji psychoaktywnych, ich działania a także miejsc, w jakich te substancje są sprzedawane młodzieży,
- zacieśnienie współpracy z Policją, służbą zdrowia i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się profilaktyką uzależnień,
- zacieśnienie współpracy z organizatorami wypoczynku i rozrywki młodzieży (dyskotekami, klubami),
- zastosowanie tzw. zasady „zero tolerancji” wobec palenia papierosów na terenie szkoły i poza nią,
- kładzenie nacisku na edukację młodzieży w zakresie możliwych skutków zażywania substancji psychoaktywnych. Warto podkreślić fakt, że ogromny wpływ na zachowania młodych osób ma otoczenie, rówieśnicy i starsi koledzy lub rodzeństwo. Młodzież powinna wiedzieć w jaki sposób obronić się przed ich wpływ, w przypadku prób nakłaniania do zażywania substancji psychoaktywnych.

W ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazuje, że:

- optymalnym czasem na działania profilaktyczne nastawione na opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej jest okres uczęszczania do szkoły podstawowej i to raczej na etapie nauczania początkowego, a na pewno nie później niż w klasach IV lub VI;
- wychodząc z założenia, że im łatwiej kupić lub dostać alkohol, tym większe jest ryzyko picia, dlatego też konsekwentne egzekwowanie właściwych przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dobre przygotowanie sprzedawców do radzenia sobie z próbami zakupu alkoholu przez nieletnich - to bardzo ważny element środowiskowych działań profilaktycznych.
- oczekiwania alkoholowe kształtują się od najmłodszych lat życia, początkowo w wyniku obserwacji zachowania innych osób (rodziców, innych dorosłych, rówieśników, reklam, itp.) i efektów jakie te osoby osiągają w wyniku picia, a później również w wyniku własnych doświadczeń - są zatem silne i nie poddają się łatwo zmianom. Zapobieganie problemom alkoholowym wśród młodzieży zaczyna się od pracy z dorosłymi. Rozwijanie umiejętności wychowawczych ma duże znaczenie profilaktyczne nie tylko w przypadku rodziców, ale wszystkich osób pracujących z młodzieżą (publikacja „Picie alkoholu przez młodzież” - Wyd. Remedium, W-wa 2016).

**Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie Wolbórz
w latach 2012-2015**

Stan na koniec:		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) i powyżej 18% alkoholu uchwalony przez Radę Miasta		67	67	67	67
w tym:	Sklepy	45	45	45	45
	Punkty gastronomiczne	22	22	22	22
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) i powyżej 18% alkoholu		56	52	52	50
w tym:	Przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	28	26	26	25
	Przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	28	26	26	25
Liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych		141	158	174	201
w tym:	Przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	78	83	94	112
	Przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	63	75	80	89
Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) i powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia		5	11	8	16
w tym:	Poza miejscem sprzedaży (sklepy)	2	4	8	12
	W miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	3	7	0	4
Liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia i wygaśnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych		4	4	2	4
w tym:	W sprawie cofnięcia zezwolenia	0	0	0	3
	W sprawie wygaśnięcia zezwolenia	4	4	2	1

- Źródło danych: Urząd Miejski w Wolborzu.

ADRESACI PROGRAMU

- 1) konsumenci alkoholu,
- 2) osoby pijące nadmiernie, w tym uzależnione od alkoholu,
- 3) rodziny osób z problemem alkoholowym,
- 4) dzieci i młodzież szkolna.

REALIZATORZY GPPiRPA:

Gmina Wolbórz realizując zadania publiczne z zakresu ograniczenia występowania uzależnień, nadużywania alkoholu oraz towarzyszących im negatywnych zjawisk, wynikające

z harmonogramu programu, w zależności od celu i rodzaju zadania, ściśle współpracuje z instytucjami, organizacjami i innymi jednostkami w kompetencjach, których znajduje się profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, m.in. :

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz,
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wolborzu - koordynatorem Programu,
- gminnymi jednostkami oświatowymi w zakresie statutowych działań realizowanych na podstawie programów wychowawczych i profilaktycznych,
- Komisariatem Policji w Wolborzu,
- Miejskim Ośrodkiem Kultury w Wolborzu - w zakresie realizowania działań profilaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży,
- Miejską Biblioteką Publiczną w Wolborzu - w zakresie realizowania działań profilaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży,
- organizacjami pozarządowymi i kościołami w gminie Wolbórz prowadzącymi statutowe działania na rzecz dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Poradnią dla Osób z Problemem Alkoholowym - w zakresie terapii uzależnień,
- placówkami służby zdrowia,
- innymi podmiotami, którym zlecane są zadania GPPiRPA.

II. Cele i zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz w roku 2017

Cele i zadania określone w GPPiRPA w 2017 r. dostosowane są do potrzeb lokalnych oraz zgodne są z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Sformułowano je uwzględniając dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją Programu w latach ubiegłych.

Cel główny programu

Nadrzędnym celem programu jest ograniczenie szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu przez mieszkańców Gminy Wolbórz oraz zjawiska picia alkoholu, i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież

Cele szczegółowe w tym zakresie to:

1. Poprawa jakości życia rodzin z problemem alkoholowym, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie.

2. Podniesienie w społeczeństwie, a w szczególności wśród młodzieży, poziomu wiedzy o zagrożeniach wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych.

ZADANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz przemoc w rodzinie.

Działania:

- organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób z problemem uzależnienia od alkoholu i innych środków odurzających, członków rodzin osób uzależnionych, osób doświadczających przemocy, stosujących przemoc poprzez prowadzenie Punktów Konsultacyjnych;*
- podejmowanie przez GKRPA czynności związanych z przyjmowaniem i realizacją wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego względem osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu, w tym:*
 - przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe,*
 - przeprowadzenie rozpoznania problemu alkoholowego w rodzinie sporządzone na podstawie rozmowy z osobą zgłaszającą, zgłaszającą lub świadkiem,*
 - motywowanie osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia,*
 - opracowywanie dokumentacji wymaganej przy kierowaniu wniosków do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. o zastosowania wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,*
 - finansowanie badań wykonywanych przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia i wskazania rodzaju zakładu leczenia odwykowego wobec osób spełniających przesłanki art. 24 ustawy,*
 - opłacanie kosztów postępowania sądowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w stosunku do osób, które mają być zobowiązane do leczenia odwykowego,*
 - współpraca z placówkami leczenia odwykowego i placówkami podstawowej opieki zdrowotnej.*

– koordynacja i współpraca przy realizacji działań różnych służb pracujących z rodzinami z problemem alkoholowym, tj. policjantów, pracowników socjalnych, nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkołach i placówkach systemu oświaty, kuratorów sądowych, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i organizacje pozarządowe w ramach lokalnego systemu wsparcia.

Na terenie Gminy w 2017 r. kontynuować będą swoją działalność Punkty Konsultacyjne, świadczące usługi dla osób dotkniętych problemem alkoholowym, narkomanii i przemocą w rodzinie. Punkty Konsultacyjne zapewniają w szczególności dostęp do specjalistycznego poradnictwa rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym na skutek uzależnienia od alkoholu.

Zakres finansowania działalności Punktów dotyczy:

- wynagrodzenia osób pełniących dyżury w Punktach,
- finansowania utrzymania i wyposażenia Punktów.

Wskaźniki osiągania rezultatów:

- liczba osób zatrudnionych w Punktach Konsultacyjnych,
- liczba osób, którym udzielono pomocy specjalistycznej,
- liczba udzielonych porad i ich rodzaj,
- liczba szkoleń dla kadry specjalistów,
- liczba doposażonych placówek,
- liczba złożonych wniosków do GKRPA o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, w tym liczba spraw kontynuowanych na podstawie wniosków zarejestrowanych w latach poprzednich,
- liczba przeprowadzonych rozmów motywujących,
- liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące,
- liczba zmotywowanych osób do podjęcia dobrowolnego leczenia,
- liczba osób skierowanych przez GKRPA na badanie do biegłych sądowych,
- liczba wniosków skierowanych do sądu ws. zobowiązania do podjęcia leczenia, odwykowego i liczba osób co do, których postanowienie sądu zostało zrealizowane,
- liczba grup roboczych/NK,
- liczba sporządzonych opinii przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Zadanie 2

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Działania:

1. Finansowanie programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, opartych na rzetelnej diagnozie i ewaluacji, skierowanych do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Programy profilaktyczne prowadzone przez przeszkolonych realizatorów.
2. Finansowanie zorganizowanych zajęć profilaktycznych (aktywizujących i integrujących) w ramach profilaktyki uniwersalnej w świetlicach, placówkach oświatowych, w formie kompleksowych programów zagospodarowania czasu wolnego lub wyodrębnionych zajęć, w tym:
 - a) zajęć opiekuńczo – wychowawczych, zapewniających dzieciom i młodzieży, w szczególności sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym dysfunkcyjnością – ułatwionego dostępu do różnych bezpłatnych form spędzania czasu wolnego, rozwijania zainteresowań, wyrównywania szans edukacyjnych – pomoc w nauce;
 - b) działania integrujące psychoprofilaktykę z aktywnością sportową w formie pozalekcyjnych zajęć sportowych w szkołach na terenie Gminy Wolbórz, prowadzonych jako systematyczną pracę z dziećmi i młodzieżą, realizowanych przez instruktorów, nauczycieli wychowania fizycznego, aby dzieci i młodzieży aktywnie i zdrowo mogli spędzać wolny czas;
 - c) zajęć profilaktyczno-edukacyjnych obejmujących szeroko rozumianą profilaktykę uzależnień i zachowań problemowych, z wykorzystaniem strategii profilaktycznych, w szczególności informacyjnej (dostarczenie wiedzy informacyjnej nt. skutków zachowań ryzykownych), edukacyjnej (rozwijania umiejętności psychologicznych i społecznych, tj. nawiązywanie kontaktów, naukę zachowań asertywnych, budowanie zespołu klasowego, radzenie sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów, opieranie się naciskom grupy itp.);
 - d) zajęć socjoterapeutycznych prowadzonych dla dzieci i młodzieży przejawiającej symptomy niedostosowania społecznego, zaburzenia zachowania, trudności adaptacyjnych z powodu dysfunkcyjności rodzin dotkniętych problemem alkoholowym;
 - e) organizowanie wycieczek z programem profilaktycznym lub zajęciami rozwojowo – edukacyjnymi.

Powyższe formy pracy mogą być realizowane w formie zajęć grupowych przez nauczyciela lub wychowawcę w ramach działań statutowych jednostek organizacyjnych i instytucji kultury. Zakres finansowania powyższego zadania ze strony GKRPA dotyczyć będzie:

- kosztów wynagrodzenia realizatorów programów i opiekunów zajęć (za wykonanie umów-zleceń),*
- kosztów zakupu pomocy, materiałów i sprzętu (w tym sportowego) niezbędnego do prowadzenia zajęć zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem i w miarę posiadanych środków,*
- dożywiania dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych,*
- organizowania imprez okolicznościowych wynikających z planu pracy w programie, w tym: zakupu nagród i drobnych upominków dla dzieci,*
- wyjazdy do kina, wycieczki,*
- finansowanie bieżącej działalności miejsc w których prowadzona jest praca z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym.*

3. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych i społeczności lokalnej.

4. Rozwijanie profilaktyki rodzinnej poprzez realizację programów profilaktycznych dla rodziców, uczących wspierania prawidłowego rozwoju dzieci oraz rozwijających umiejętności rozmawiania z dziećmi na temat alkoholu i problemów alkoholowych, zwiększenia kompetencji wychowawczych rodziców.

5. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą organizowanych dla nauczycieli, pedagogów.

6. Organizowanie i finansowanie superwizji lub konsultacji dla wychowawców udzielających pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

7. Wskazane jest, aby osoby prowadzące zajęcia sportowe miały odpowiednie kompetencje merytoryczne; dlatego warto realizować dla nich specjalne szkolenia z zakresu znajomości strategii profilaktycznych, zasad pracy z młodzieżą z grup ryzyka i sytuacji psychologicznej dziecka w rodzinie z problemem alkoholowym.

8. Dofinansowanie lub całkowite sfinansowanie kosztów wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowy lub ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych (kolonie, półkolonie, obozy), połączonego z programem profilaktycznym lub opiekuńczo-wychowawczym. Naborem dzieci uczestniczących w tej formie zajęć zajmują się pedagodzy szkolni, pracownicy socjalni.

9. Zakup spektakli teatralnych o tematyce uzależnień dla szkół i placówek oświatowo-wychowawczych.

10. Realizację zajęć promujących zdrowy styl życia i stanowiących alternatywę wobec środków uzależniających oraz zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży,

11. Edukacja publiczna w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień:

- a) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie sprzedaży alkoholu niezgodnie z prawem, m.in. nieletnim, osobom nietrzeźwym i pod zastaw;
- b) podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli służb kontaktujących się z osobami nietrzeźwymi,
- c) prowadzenie edukacji publicznej na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód w kontekście prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu,
- d) podnoszenie wiedzy mieszkańców Gminy Wolbórz na temat zagrożeń związanych z piciem alkoholu i zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz dostępnej oferty pomocowej poprzez:
 - zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych na potrzeby profilaktyki zachowań ryzykownych i promocji zdrowia (m.in. książek, broszur, plakatów, ulotek profilaktycznych, gadżetów profilaktycznych, prenumerata czasopism) służących oddziaływaniom profilaktycznym oraz ich dystrybucja wśród określonych grup adresatów- dzieci, młodzieży, sprzedawców napojów alkoholowych, kierowców, pracowników służby zdrowia, pracowników pomocy społecznej, nauczycieli, rodziców, policjantów, samorządowców, klientów punktów konsultacyjnych i innych,
 - włączenie się w ogólnopolskie i regionalne profilaktyczne kampanie edukacyjne, mające na celu zwiększenie świadomości na temat szkód wynikających z picia alkoholu, dostosowane do różnych grup wiekowych,
 - prowadzenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień oraz możliwości i zasad korzystania z profesjonalnej pomocy i różnych form wsparcia w rozwiązywaniu problemów wynikających z choroby alkoholowej,
 - projekcja filmów psychologicznych o tematyce uzależnień,
- e) promocji zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej,

Wskaźniki osiągnięcia rezultatów:

- liczba uczestników poszczególnych działań,

- liczba punktów świetlicowych,
- liczba zorganizowanych zajęć w placówkach,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym z rodzin z problemem alkoholowym objętych wsparciem,
- liczba i rodzaj podmiotów realizujących programy,
- liczba osób zatrudnionych przy realizacji programów,
- liczba szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji sfinansowanych dla nauczycieli, pedagogów oraz rodzaj szkoleń,
- liczba odbiorców programów profilaktycznych skierowanych do nauczycieli i rodziców,
- liczba zorganizowanych obozów i kolonii oraz liczba ich uczestników, wysokość dofinansowania,
- liczba podmiotów realizujących wypoczynek letni,
- liczba imprez i osób uczestniczących w środowiskowych działaniach integracyjnych,
- liczba przeprowadzonych kampanii, festynów i liczba osób i placówek biorących udział w kampaniach,
- liczba podjętych działań edukacyjnych i kontrolnych dotyczących ograniczenia sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim,
- liczba i rodzaj zakupionych materiałów edukacyjnych i informacyjnych,
- liczba przeszkolonych właścicieli punktów sprzedaży i sprzedawców napojów alkoholowych,
- zmniejszenie liczby rodzin ze zdiagnozowaną bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.

Zadanie 3

Zwiększenie kompetencji zawodowych realizatorów GPPiRPA oraz przedstawicieli różnych grup zawodowych działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i wzmocnienie ich zasobów.

1. Zabezpieczenie oferty szkoleniowej skierowanej do osób realizujących GPPiRPA, oraz przedstawicieli różnych grup zawodowych działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w tym:

- organizowanie szkoleń lub finansowanie udziału w szkoleniach dla realizatorów GPPiRPA oraz przedstawicieli różnych grup zawodowych działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych: dla członków GKRPA, policjantów, pracowników pomocy społecznej, pracowników ochrony zdrowia, przedstawicieli organizacji pozarządowych, osób duchownych, itp.,
 - szkolenia koordynatora GPPiRPA,
 - szkolenia dla osób prowadzących ewidencję działalności gospodarczej związaną ze sprzedażą napojów alkoholowych oraz uczestniczących w czynnościach kontrolnych w zakresie stosowania aktualnych przepisów w tym zakresie,
2. Wsparcie realizacji zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz, w tym:
 - wypłata wynagrodzeń za udział w posiedzeniach Komisji,
 - zakup materiałów biurowych, materiałów edukacyjnych.
 3. Doposażenie realizatorów GPPiRPA w sprzęt i wyposażenie, w tym zakup sprzętu komputerowego i biurowego dla osób koordynujących i realizujących GPPiRPA.
 4. Uzupełnienie wyposażenia Poradni dla Osób z Problemem Alkoholowym w pomoce i sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć terapeutycznych i profilaktycznych, w oparciu o możliwości finansowe.
 5. Wykonanie badań diagnozujących zjawisko uzależnień i innych problemów społecznych na terenie Gminy Wolbórz.

Wskaźniki osiągnięcia rezultatów:

- liczba szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji sfinansowanych dla realizatorów Programu,
- liczba uczestników oraz rodzaj szkoleń,
- liczba wspieranych podmiotów,
- wysokość środków finansowych przeznaczonych na obsługę GKRPA
- koszt i rodzaj zakupionego i przekazanego sprzętu do prowadzenia zajęć profilaktycznych dla jednostek organizacyjnych,
- wysokość środków finansowych przeznaczonych na badania z zakresu spraw społecznych, diagnozy i ekspertyzy.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, organizacji i osób fizycznych działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Działania:

1. Dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez podmioty, których cele statutowe przewidują podejmowanie działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, innym uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz udzielanie pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.
2. Wspieranie działalności środowisk abstynenckich zrzeszających osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny poprzez dofinansowanie działań o charakterze integracyjnym, podtrzymujących proces terapii osób uzależnionych i współuzależnionych, rozwijających ich aktywność w sferze profilaktyki, organizowanie programów pomocy psychologicznej i rehabilitacyjnej, obozów profilaktyczno – integracyjnych, warsztatów oraz maratonów terapeutycznych oraz wyjazdów na Ogólnopolskie Spotkania Trzeźwości.
3. Współpraca stowarzyszeń abstynenckich z podmiotami zewnętrznymi, samorządem lokalnym, w tym z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych.
4. Współpraca ze środowiskami kościelnymi w sferze ich działalności na rzecz profilaktyki i promowania postaw trzeźwości.

Wskaźniki osiągnięcia rezultatów:

- liczba grup AA i stowarzyszeń abstynenckich, organizujących wsparcie i pomoc dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- liczba i rodzaj zrealizowanych działań przez stowarzyszenia i grupy samopomocowe,
- liczba instytucji i organizacji realizujących działania profilaktyczne,
- liczba wdrożonych programów profilaktycznych,
- liczba odbiorców wdrażanych programów,
- liczba zorganizowanych wyjazdów terapeutycznych i liczba uczestników wyjazdów,
- liczba interwencji Policji w stosunku do osób poniżej 18 roku życia oraz osób, których zachowanie wskazuje że znajdują się w stanie nietrzeźwości,
- liczba dofinansowanych placówek.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy, promocji i warunków sprzedaży napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Prowadzenie kontroli przedsiębiorców korzystających z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zapisów zawartych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Podejmowanie interwencji w przypadku nieprzestrzegania zasad i warunków korzystania z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tj. zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych, sprzedaży alkoholu nieletnim, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw.
3. Podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania, w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Wskaźniki osiągnięcia rezultatów:

- liczba wizytacji i kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- liczba podjętych interwencji w związku z nieprzestrzeganiem zasad i warunków korzystania z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- liczba wszczętych postępowań w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- liczba wydanych postanowień w zakresie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- liczba wydanych decyzji o cofnięciu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w związku ze sprzedażą alkoholu osobie nieletniej lub osobie, której zachowanie wskazuje, że znajduje się w stanie nietrzeźwości,

Zadanie 6

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Powyższe działanie jest na bieżąco monitorowane, a jego realizacja nastąpi w przypadku pojawienia się takiej konieczności. Realizacja powyższego zadania polegać będzie na wspieraniu działań mających na celu odbudowanie bądź podtrzymanie przez wykluczone społecznie osoby uzależnione od alkoholu lub narażane na wystąpienie problemu uzależnienia od alkoholu, umiejętności budowania pozytywnych relacji interpersonalnych,

odpowiedzialnego budowania ról społecznych, umiejętności zaspokajania potrzeb i konstruktywnego kształtowania własnego życia – poprzez dofinansowanie działalności Centrum Integracji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej w zakresie określonym w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 ze zm.).

III. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz

Zgodnie z art. 41 ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa się zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz.

1. Za udział w pracach Komisji przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne w wysokości 13 % minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników, w przypadku udziału w danym m-cu w co najmniej jednym spotkaniu zespołu problemowego lub posiedzeniu Komisji.
2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 obniża się za każdą nieobecność na posiedzeniu Komisji, proporcjonalnie do liczby nieobecności w danym miesiącu.
3. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 będzie wypłacane po przedłożeniu przez Przewodniczącego Komisji zatwierdzonych list obecności, stwierdzających udział w posiedzeniach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca.
4. Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie na podstawie list wypłat przelewem na wskazane konto osobiste.
5. Członkom Komisji, w przypadku delegowania do udziału w szkoleniu, konferencji lub spotkaniu poza terenem Gminy Wolbórz, związanych z realizacją zadań zawartych w Programie, przysługuje zwrot kosztów przejazdów na zasadach obowiązujących przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. O delegowaniu decyduje Burmistrz Wolborza.
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykonuje swoje czynności w oparciu o Regulamin GKRPA przyjęty zarządzeniem Burmistrza Wolborza.

Wskaźniki osiągnięcia rezultatów:

- liczba posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- liczba podjętych przedsięwzięć na rzecz profilaktyki zainicjowanych przez GKRPA,
- liczba zaopiniowanych przez Komisję wniosków dotyczących przyjęcia do wykonania zadań określonych w GPPiRPA,

- liczba dyżurów członków GKRPA,
- liczba dyżurów członków GKRPA,
- liczba grup roboczych/NK.

IV. Monitoring Programu i Ewaluacja

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi, który polega na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem.

Monitoring będzie obejmował następujące elementy:

- czas realizacji zaplanowanych działań oraz ich zakres,
- wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań oraz źródła ich pochodzenia,
- stan realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony przy wykorzystaniu wyznaczonych w dokumencie wskaźników monitoringowych, na podstawie sprawozdań przekazywanych przez jego realizatorów/partnerów do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolborzu. Wnioski z niego płynące zostaną uwzględnione w sprawozdaniu ww. Ośrodka.

Monitoring realizacji Programu dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jego ewaluacji, która dotyczy oceny efektów wdrożenia wyznaczonych zadań.

Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

Narzędzia monitorowania:

- wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe,
- dokumentacja - akta sprawy, sprawozdania merytoryczne i finansowe, listy obecności, dokumentacji szkoleniowa,
- protokoły zdawczo-odbiorcze, notatki służbowe,
- wizyty kontrolne.

Analizę danych przeprowadza Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V. Finansowanie realizacji działań prowadzonych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1) Finansową podstawę realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowią dochody gminy z opłat za wydawanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2) Środki zaplanowane na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ujmują się corocznie w planie budżetowym Gminy Wolbórz w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, rozdział 85154 – Przeciwdziałanie Alkoholizmowi.

W 2017 roku planowana wysokość dochodów z tytułu opłat za wydane zezwolenia wyniesie 180 000,00 zł, w tym:

- 1) na realizację zadań określonych w GPPiRPA przeznaczona jest kwota 155 000,00 zł;
- 2) kwota 9 000,00 zł przeznaczona jest na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii;
- 3) kwota 16 000,00 zł przeznaczona jest na realizację zadań związanych z zapobieganiem przemocy m.in. związanej ze zjawiskiem nadużywania alkoholu, ujętych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wolbórz na lata 2013-2017.

Plan wydatków z odniesieniem do przyjętych zadań GPPiRPA na 2017 r.		
Lp.	NAZWA ZADANIA	Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania
I	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i dotkniętych przemocą oraz ich rodzin	21 106,00 zł
II	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	88 194,00 zł
III	Wzmacnianie zasobów i kompetencji zawodowych realizatorów GPPiRPA	26 600,00 zł
IV	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych	19 100,00 zł
Razem		155 000,00 zł
RAZEM ŚRODKI DO DYSPOZYCJI W ROKU 2017		155 000,00 zł

VI. Koordynator Programu

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017 powierza się Kierownikowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolborzu we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wolborzu.

2. Zobowiązuje się Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolborzu do złożenia sprawozdania z realizacji niniejszego Programu Burmistrzowi Wolborza oraz Radzie Miejskiej w Wolborzu w m-cu marcu, po roku, którego sprawozdanie dotyczy.

VII. Postanowienia końcowe

1. W ramach Programu wymagane będzie złożenie przez autorów i wykonawców każdorazowo szczegółowych programów profilaktycznych do realizacji, które wdrażane będą po przedstawieniu pozytywnej opinii Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz.

2. Zadania Programu realizowane będą poprzez zakupy i zlecenia zewnętrzne (konkursy ofert, zamówienia publiczne, bez stosowania przepisów ustawy z dnia 29.01.2004 r. Prawo Zamówień Publicznych (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 2164) na podstawie art. 4 pkt. 8.

3. Po zakończeniu realizacji zadania, podmioty zobowiązane są do przedstawienia sprawozdania z przebiegu i osiągniętych rezultatów, w ramach zleconych zadań. Podmioty są zobowiązane do każdorazowego zamieszczenia informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania.

4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017 został pozytywnie zaopiniowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz na posiedzeniu w dniu 6 grudnia 2016 r.